

Wilthagen en Verhoeven pleiten voor een drastische ommezwaai

Start Foundation - De koek kan echt een stuk groter

De economie draait overuren, maar het aantal personen in de bijstand blijft toenemen. Ook de Participatiewet levert niet op wat men ervan verwacht. Er is een nieuwe aanpak nodig, die kwetsbare werkzoekenden perspectief moet geven. Daarom pleiten Start Foundation en Tilburg University voor een parallelle arbeidsmarkt.

'De koek kan echt een stuk groter'

"We planten vandaag een zaadje en doen er een beetje water en mest bij. Daarmee leggen we een kiem voor een broodnodige verandering van de arbeidsmarkt. Anders blijven grote aantallen mensen met afstand tot werk nog langer aan de kant staan." Met deze woorden luidde directeur Jos Verhoeven van Start Foundation op 5 april in Den Bosch het openbaar college 'Transitie van de arbeidsmarkt' in. Samen met Ton Wilthagen, hoogleraar arbeidsmarkt aan de Tilburg University, werkt Start Foundation al langer aan plannen voor een zogeheten 'parallelle arbeidsmarkt'. Die is nodig omdat de positie van mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt steeds verder ondergraven wordt. "Zelfs met de huidige sterke economische groei neemt het aantal personen in de bijstand toe. Dat is een paradox die om een oplossing vraagt. Want wie het nu niet redt, kan het helemaal vergeten als het straks weer minder gaat met de economie", aldus het maatschappelijke dilemma dat Wilthagen de zaal voorhield.

In zijn betoog legde hij uit wat er de laatste jaren fout is gegaan. Zo blijkt de Participatiewet uit 2015 langdurig werklozen en mensen met een arbeidsbeperking weinig soelaas te bieden. Ze moeten in het reguliere bedrijfsleven hun weg zien te vinden, maar de aantallen blijven ver achter bij doelstellingen en ambities. Daarnaast is met het op slot zetten van de Sociale Werkvoorziening een belangrijk vangnet voor deze doelgroep weggefallen. Het gevolg? "Er is een onbenut arbeidspotentieel van 1,3 miljoen mensen ontstaan. Tegelijk zie je dat werkgevers hun vacatures niet ingevuld krijgen. Ook subsidies die deze werkzoekenden goedkoper maken, sorteren weinig effect", hield Wilthagen zijn gehoor van 150 bestuurders, ondernemers en professionals uit de wereld van re-integratie en arbeidstoeleiding voor.

Betekenis-economie

Tijd dus voor andere routes richting werk. Maar welke? Boetes en quota? Het verlagen van uitkeringen? Een basisinkomen? Het zijn allemaal methoden waar volgens Wilthagen vooral nadelen aan kleven. Meer zien hij en Start Foundation daarom in een 'parallelle arbeidsmarkt' in de 'betekenis-economie', zoals het ook wel wordt genoemd. Dit vraagt om een bredere, meer sociaal getinte invulling van het begrip lonend werk. Hierbij zou uitkeringsgeld kunnen worden ingezet als 'maatschappelijk durfkapitaal'. Wilthagen: "Er is grote behoefte aan diensten en producten die nu niet als arbeid worden gezien. In onze samenleving blijft heel veel werk liggen. De koek kan echt een stuk groter." Hij noemde twee voorbeelden: de receptioniste die in alle bejaardenhuizen is wegbezuinigd en de eenzaamheid onder ouderen. "Als je daar extra banen creëert, snijdt het mes aan twee kanten. Je haalt werkzoekenden van de bank, en je bespaart op allerlei andere kosten, doordat je minder een beroep hoeft te doen op professionele zorg." Ook in het bedrijfsleven liggen kansen voor zo'n parallelle arbeidsmarkt. "Satellietbedrijven die aan de grote A-ondernemingen zijn gekoppeld, kunnen bepaalde niche-activiteiten omzetten in betaald werk. Ook kan industriële productie die naar het buitenland werd verplaatst, teruggehaald worden." Wilthagen somde op wat er nodig is om zo'n parallelle economie tot stand te brengen. Nieuwe coalities tussen bedrijven, overheden, onderwijs en wetenschap bijvoorbeeld.

Maar ook andere fiscaal-juridische instrumenten die sociale ondernemingen in de kaart spelen. Bovenal deed de hoogleraar een appel op politiek en overheid. "We hebben gemeenten nodig die het lef hebben om voorop te lopen. Plus een politiek die verder durft te kijken dan de eerstvolgende bestuursperiode." Veel aanwezig was het betoog van Wilthagen en Verhoeven uit het hart gegrepen. "Het doorbreekt het denken in hokjes en creëert een nieuwe visie, waarin de waarde van mensen die er nu niet bijhoren, vooropstaat", zei een van de aanwezigen.

Presentatie (Slideshare)

Openbaar College 'Transitie van de arbeidsmarkt', perspectieven aan de onderkant - door Ton Wilthagen en Jos Verhoeven - 5 april 2018

Bekijk ook de videoregistratie van het werkcollege op YouTube.

Gerelateerd nieuws